

## SECTION 1.

### ECONOMIC THEORY, MACRO- AND REGIONAL ECONOMY

**Кулініч Оксана Андріївна** 

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки та бізнесу  
*Державний біотехнологічний університет, Україна*

**Котко Яна Миколаївна** 

канд. екон. наук, доцент, старший викладач кафедри економіки та бізнесу  
*Державний біотехнологічний університет, Україна*

## ТЕНДЕНЦІЇ ТРАНЗИТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В БІК ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Сучасний етап світового економічного, соціального розвитку характеризується цифровізацією як новим світовим трендом суспільного розвитку. Використання цифрової інформації у розрізі економічного і соціального життя суспільства тягне за собою зростання економічної ефективності, якісні зрушення у житті населення окремих країн і світу в цілому.

Тенденції економіки індустріально розвинених країн вказують на те, що процеси цифровізації носять глобальний характер. Впровадження «наскрізних» технологій нового покоління, через масштаби та глибину їх поширення, дозволяє підтверджувати розвиток цифрових процесів в економіці, до яких відносять різноманітну економічну діяльність, в якій застосування цифрової інформації та знань посідає чільне місце у процесі створення продукту. Розробка та впровадження інформаційних мереж перетворюється на ключову сферу діяльності, а в ролі провідних факторів зростання продуктивності та раціоналізації архітектури економіки виступають інформаційно-комунікаційні технології. Систематизуючи погляди науковців та представників міжнародних організацій, пропонується виділити кілька первинних трендів, які у довгостроковій перспективі вплинуть на показники економічного зростання – це хмарні обчислення, Інтернет речей, штучний інтелект, робототехніка, блокчейн. Погоджуємось з Е. Райнертом, який доводить пряму залежність зростання економіки, багатства країни та її громадян від розвиненості у національному господарстві

високотехнологічних послуг (рис. 1) [1].



Рис 1. Вплив інформаційних технологій на розвиток економіки [2]

Впровадження цифрових технологій здатне принести в економіку і суспільство безліч переваг. Для індивідуальних споживачів це доступ до нових ринків, нових продуктів, можливість не тільки купувати товари в мережі Інтернет, але й продавати їх. Поряд з цим, людина сама може створювати інформаційні товари, монетизуючи їх на різних цифрових платформах. Для підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, насамперед головною перевагою є зниження різноманітних витрат, контроль за якістю, швидкістю та виробництвом товару [3]. Для державних органів, учасників ЗЕД – це контроль за пересуванням товарів та послуг як на території країни, так і поза нею, зменшення обсягу документації і, таким чином, зниження бюрократії.

Розвиток ринку високотехнологічних товарів та послуг дозволяє створювати нові конкурентні рішення, які допоможуть вирішувати проблеми вітчизняного бізнесу на світових ринках. Один з головних акцентів сучасного українського ринку робиться на підприємства, що активно залучені до зовнішньоекономічної діяльності. Цифровізація стала ключовим фактором, який суттєво змінив підходи до управління ЗЕД, надавши підприємствам нові можливості для оптимізації процесів та підвищення конкурентоспроможності. Системи управління зовнішньоторговельними операціями (TMS), аналітичні платформи для прогнозування, технології блокчейн допомагають

автоматизувати й оптимізувати основні процеси міжнародної торгівлі, починаючи від планування логістики та закінчуючи управлінням контрактами та поставками.

Системи управління транспортом (TMS) відіграють найважливішу роль в інтеграції міжнародної торгівлі з внутрішніми функціями підприємств. У цих умовах доцільно розробляти стратегію поєднання зовнішньоекономічної діяльності із внутрішніми логістичними процесами, включаючи контроль запасів та оптимізацію виробничих операцій. Як доводить досвід таких глобальних компаній, як Siemens, Maersk, Amazon інтеграція TMS значно покращує внутрішні процеси, знижуючи необхідний для виконання замовлень час і мінімізуючи ймовірність помилок, що пов'язані з людським чинником [2].

Інтеграція технологій Big Data та ШІ надає підприємствам нову перспективу аналізу ринків та передбачення споживчих переваг. Платформа Amazon залучає просунуті аналітичні алгоритми для глибокого розуміння продажів по всьому світу, що дає можливість оперативно адаптувати запаси, проводити розподіл логістики під впливом різних факторів ринку. Ця стратегія надає Amazon конкурентні переваги, оскільки забезпечує мінімізацію витрат і скорочення термінів доставки для споживачів по всій земній кулі.

TradeLens, ініціатива IBM з Maersk, демонструє впровадження блокчейн-технологій у глобальну комерцію. Ця платформа пропонує безпечну та прозору інформацію в реальному часі про ланцюжок поставок, що скорочує тимчасові та фінансові витрати, пов'язані з документацією та процесами логістики.

В Україні останні роки особливо складні для підприємницького сегменту в умовах постпандемічного розвитку та агресивних воєнних дій Росії на її території. Ці обставини викликали погіршення економічного стану через зменшення прибутків, втрачання споживчого попиту, відчутне зниження реалізації, збій логістики у постачанні. Держава намагається активно підтримувати компанії, в тому числі й ті, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність (програми і грантова підтримка бізнес-розвитку, надання субсидій для інноваційного цифрового забезпечення, пільгові податки, зменшення відсотку за кредитами). Дані засоби впроваджуються для утримання стабільного і стимулюючого підприємців розвитку, що критично важливо в умовах відновлення і подальшого становлення вітчизняної економіки.

Вирішення багатьох проблем українського бізнесу у сфері ЗЕД значно спрощують процеси цифровізації. Серед пропонуємих на ринку інформаційних технологій, які підвищують рентабельність, знижують витратну частину, українські підприємці обирають: B2B портал (ефективне управління базою B2B клієнтів, зручна взаємодія і ведення клієнта за етапами угоди, автоматизація та відстеження продажів); автоматизація продажів (програмне забезпечення, що об'єднує клієнтів, постачальників, контрагентів та системи для розрахункових операцій в одному просторі); системи управління логістикою (ефективне планування та доставка товарів зі складу до клієнтів, забезпечення надійності і контролю на всіх етапах); хмарні рішення (дозволяють масштабувати бізнес без значних інвестицій в обладнання, покращують доступність даних і знижують витрати); інструменти для електронної комерції (розробка веб-сайтів, Інтернет-магазинів, маркетплейсів підвищує видимість компанії, персоналізує клієнтський досвід та залучає нових клієнтів) [4].

**Висновки.** В умовах поточного часу цифровізація зовнішньоекономічної діяльності займає ключове місце у стратегії та управлінні підприємствами. Впроваджуючи рішення, такі як TMS (системи керування транспортуванням), спеціалізовані аналітичні рішення та блокчейн технології, підприємства домагаються високого рівня ефективності у веденні зовнішньоекономічних справ. Ці механізми сприяють покращенню процесу полегшення транзакцій, оптимізації витрат та спрощенню всього процесу зовнішньоекономічної діяльності.

Удосконалення фінансових технологій призводить до удосконалення автоматизованого управління активами, мінімізуючи ризики витоку конфіденційної інформації та запобігаючи небажаним труднощам у міждержавних угодах. Разом з цим, передові системи аналізу та широкий набір даних дозволяють підприємствам точніше відчувати зміни світової економіки, швидко реагувати на переваги клієнтів та оптимізувати весь ланцюжок поставок.

Тим не менш, перехід на цифрові технології викликає певні складнощі: для інтеграції необхідне значне фінансування, виникає потреба у просунутих засобах захисту від кіберзагроз та ймовірність виникнення конфліктів у колективі. Насамперед, для успішного переходу до цифровізації слід інвестувати у навчання кадрів, переглянути політику взаємодії з клієнтами та зміцнити кіберзахист.

У разі поточної економічної ситуації цифровізація зовнішньоторговельної діяльності стає невід'ємним чинником збільшення

конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку. Важливо, щоб вітчизняні компанії продовжували впроваджувати цифрові інновації, просували відповідні відомі тренди, що відкриє нові можливості. Разом з тим, вибір цифрових рішень для бізнесу потребує виключного суб'єктивно-індивідуального підходу, детального аналізу внутрішніх процесів підприємства, що має свої унікальні особливості, які необхідно враховувати під час впровадження технологічних рішень.

#### **Список використаних джерел:**

1. Reinert E. (2008). *How Rich Countries Got Rich: ... And Why Poor Countries Stay Poor*. Little, Brown Book Group Limited
2. Ушакова, Н. Г., Зарецька, Л. М., Кулініч, О. А., & Ільченко, М. О. (2021). Вплив цифрової економіки на розвиток економік світу та України.
3. Андросова, Т. В., Кулініч, О. А., & Кузьміна, М. В. (2023). Цифровізація як фактор покращення економічного життя в Україні.
4. Гринько, А. П., Гринько, П. Л., Ушакова, Н. Г., Андросова, Т. В., Кулініч, О. А., & Помінова, І. І. (2022). *Методологія керування бізнесом в умовах цифровізації*.